

PRZYPLYNĄĆ (128) *vb pf*

inf przyplynąć (7). ◇ *fut 2 sg* przyplyniesz (2). ◇ *3 sg* przyplynie (6). ◇ *3 pl* przyplyną (1). ◇ *praet 1 sg m* przyplynałem, -m przyplynął (3). ◇ *3 sg m* przyplynął (39), [przyplłyn]. *f* przyplynęła (6). *n* przyplynęło (4). ◇ *1 pl m pers* przyplynęliśmy (11). ◇ *3 pl m pers* przyplynęli (25). *subst* przyplynęły (2). ◇ *plusq 3 sg m* przyplynął był (1). ◇ *imp 2 sg* przyplyn (1). ◇ *con 3 sg m* by przyplynął (3). ◇ *part praet act* przyplynąwszy (17).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Przybyć drogą wodną; appellere Mącz, Calag; adnare Mącz, Cn; applicare, devenire, navigare, venire Vulg; pervenire Mącz; adnatare, affluere Cn (128) : A gdyśmy przyplynąwszy wyłzli z okrętu/ tedy mátká zoftáwioná iest ná morzu niewiem przecz/ ále ociec náłz wzięwłszy nas dwu łzedł płácząc. *HistRzym 131; PudłDydo A3.*

przyplynąć do kogo (7): Simon Mártino przyplynął do swoich zafyę w cáłości *BielKron 322v*; [Wartoman pisze] Potym przyplynęliśmy do złych ludzi [...] Potym ná wyłep Kamárán *BielKron 457v*, 55, 460; *HistRzym 124; PudłDydo A2.* »okręt przyplynął«.

przyplynąć ku komu (2): O przyziacielu miły przyplyn ku mnie/ á day żywot tonącemu *HistRzym 81*; Tedy rybitw wnethki przyplynąwszy ku niemu [pielgrzymowi] wzięł go w łwą łodzią *HistRzym 81.*

przyplynąć z czym (1): [będzie nam wolno dać osobę godną] do odbierania téy łoli od Piłárzów Zupniká Rułkięgo/ zá rekognicią do ksiąg Grodzkich Bydgołkich/ y z przyłięgą Piłárzów którzy z nią przyplyną *SarnStat 392.*

przyplynąć na czym (1): Ten mrozem zwyciężony/ ten od głodu zginął: Rzadki coby do brzegu ná desce przyplynął. *KochTr 23.*

przyplynąć po czym (1): Herdonius [...] zebrał łotrołtwá niemáło/ przyplynął po Tybrze pod zamek Kápitoliúm/ wzywał gi *BielKron 119.*

[*przyplynąć w czym: BielKron 447 cf a.*]

przyplynąć dokąd (73): Ci [mężowie w żeglarstwie umiejętni] gdy przyplynęli do ziemie Offir [venisset in Ophir]/ nábrawłły łtąd złotá [...] przewieźli do królá Sálomoná. *Leop 3.Reg 9/27*; [Herkules z towarzystwem] Przyplynął w nocy do Sygeum *BielKron 55*; Paris włiádzly w okręt s towarzylzmi łwymi/ do Greciey przyplynął napirwey do wyłpu Cyteriey *BielKron 55v*; [Kolumbus] Przyplynął potym ad caput viride/ potym záiechał ad Zonam torridam gdzie wielka gorácość *BielKron 443*; Hifzpani [...] do wyłpow Moluckich [...] przyplynęli zá ołm miełięcy po zábithym Magiellanie. *BielKron 446*; Pothym łzołtego dnia Lipcá z dáru Bołkiego wyrzeliłmy brzegi Arabiey/ á tám przyplynąwszy zrzuciliłmy kotwice *BielKron 453, 25v, 54v [2 r.], 75v, 192, 192v (46)*; Alexandrum in Italiam classe appulisse constat, Pewna rzecz yełt że Alexánder do Włóch s obozem náwodnym prziplynął. *Mącz 287a; GórnDworz Y7v*; Apollon [...] Potym łie kazał przewoźnikom przypláwić záłie ku miáłtu Tárłys/ á przyplynąwszy thám/ połtáwił łie v gołpodarzá łwego Strángwileiá *HistRzym 18*; A gdyłz iufz łe łnałcie [!] mil od brzegu byli/ przyplynęli do iedney łkály wyłokiey *HistRzym 38, 20, 21v, 26, 26v, 121*; [łw. Dymna] pułciłá łię zá morze/ y przyplynęłá do zamku Antorffu. *SkarŻyw 487*; Dunłtanus [...] przyplynąwszy do Flándryey/ w Gándáwie iáko wygnány/ miełzkał. *SkarŻyw 509, 454, 487*; A gdy do łławnéy Kréty [Europa] przyplynęłá/ Z wielkiéy tełknicie włóly tárgác ięłá.

KochPieś 7; á drugiego dnia przyplłynęliśmy ku Samu: á názáiutrz przyzłifmy do Miletu. *WujNT Act* 20/15; A ftámtdá fię puściwłzy/ przyplłynęliśmy pod Cypr: dla tego że były wiátry przeciwne. *WujNT Act* 27/4, *Act* 21/1, 7, 27/3, 28/12, 13; Skoro tám [do Afryki] przyplłynáwłzy/ wnet łobie [Dydoná] kupiła/ Ziemie *PudłDydo* A2v, A2; [Potym Pálemon z narodu Włókiego/ Skilkiem łet Włochow ludu Rycerłkiego/ W ty łrony przyplłł/ gdzie dziś morze Kurłkie *StryjGoniec* O (*Linde*)].
Cf *przyplłynąć skąd dokąd, Zwroty*.

przyplłynąć skąd dokąd (4): przyplłynął z nią [wól z panną *Europa*] s Feniciey do Krety *BielKron* 48v. *Cf* »przyplłynąć do domu«, »przyplłynąć w łodzi«, »wodą przyplłynąć«.

Frazy: »łódź przyplłynęła [dokąd]« (1): wyzłrzelí Iesufá chodzácego po morzu [...] A ták go chćielí wziąć do łodzi: á nátychmiáł łódź przyplłynęła do ziemie [navis fuit ad terram] do ktorey iácháli. *WujNT Ioann* 6/21.

»okręt, korab przyplłynął« [w tym: do kogo (2)] [szyk zmienny] (2:1): Thedy iednego dnia poiáwłzy iá z łobą przechadzáł fię zniá [Apollon z królewną] wedle Morzá/ á w thym Korab przyplłynął *HistRzym* 14v, 124; Iż okręty Spártáńłkie do was przyplłynęły/ A piérwéy wálzé łódzie/ mnie w niewolá wzięły. *GórnTroas* 60.

Zwroty: »przyplłynąć do brzegu, k(u) brzegu, na brzeg« [szyk zmienny] (6:4:1): SImonides poeta, iakoż powiáda Valerius, przez morze fię pławił, á gdy ku brzegu przyplłynął, tam ciáło vmarłe náaláł *BielŻyw* 36; Długo fię y z żonámi/ po morzu tułáli/ Przyplłynęli do brzegu/ gdzye Tyberis łpada *RejZwierz* 47v; Boiác fię żeglarze by łodziy nie przegryzły [myszy] vćiekli przyplłynáwłzy ná brzeg. *BielKron* 342v; Portum capere, Do brzegu przyplłynąć. *Mącz* 35a, 248c, 287a, 344a, 408d; A gdyż przyplłynęli kbrzegu/ y náleżli wiele okrętow y też łodzi ná brzegu *HistRzym* 22; Anlenden. Przyplłynąć do brzegá. Appellere. Petere portum. *Calag* 23b; *KochTr* 23.

»do domu przyplłynąć [skąd]« = wrócić (1): Hiłzpani [...] zá łzełnáłłcie miełięcy do domu przyplłynęli z wyłpow Moluckich *BielKron* 446v.

»przyplłynąć w łodzi, w czołnach, w okręciech, nawami« [w tym: skąd dokąd (1)] [szyk zmienny] (1:1:1:1): Bárbárolá s przycziny Fráncułłkiego krolá przyplłynął w okręciech s Sykámbríey do Włoch *BielKron* 192v; Albo tu przyplłynáwłzy nawami długimi Nie chcą fię ukazowác i wojny znikájá *KochMon* 27; potym Rybitwowie ná ono mieyłce w czołnach przyplłynáwłzy/ ony łáłki obaczyli *StryjKron* 437; drudzy vczniowie przyplłynęli w łodzi [navigio venerunt] [...] ciágnąc łięć ryb. *WujNT Ioann* 21/8.

»przyplłynąć na [które] mieyłce« [szyk zmienny] (4): Abowim yáko ten czołn [bez przewoźnika i wiosłá] iż drewno yełt tákye/ ktore do łiebye tey mocy nyeczuye/ żeby łobye ráde mogłó dáć/ á ná to myełce ná ktoreby potrzebá byłó przyplłynąć *GliczKsiąż* H5; [hetman] popędzony gniewem ku Kolumbułowi/ kazał go zwięzác y brátá iego Bártłomieiá/ á połłá do Hiłzpaníey związáne. Gdy Przyplłynęli ná ty mieyłcá gdzie łłupy Herkulełowe/ rozwiázáni byli *BielKron* 443v; Y przyplłynęli łzczęłliwie ná ono mieyłce do kłáłztoru. *SkarŻyw* 134; *StryjKron* 437.

»przyplłynąć morzem [dokąd]« (1): Modęłtus [...] wziáwłzy S.Witá. iácháli znim vćiekájąc w cudze łrony: y przyplłynęli morzem do rzeki Sileru. *SkarŻyw* 553.

»przyplynąć do portu« (2): Antenor [...] przyplynął do portu Sálaminy do Telámoná *BielKron* 55; Alekfzy [...] wfiadłzy w okręth gdyż chciał iáchác do Tárfu Sycyliyskiego/ z rząduenia Bożego przyplynął okręt do portu Rzymfskiego. *HistRzym* 124.

»wodą przyplynąć« [*w tym: skąd dokąd* (1)] (3): wybieżeli też w nocy z zamku obegnánicy ná ty ktorzy byli wodą przyplynęli á pod zamek przychodzili *BielKron* 315v; Do ktorego Kánchietu Alonfus puścił fie/ zá íześć dni wodą tám przyplynęli od Kurtany *BielKron* 444; káždy Márinarz záwždy má wiewfzłą radość y pociechę/ gdy w przygodach á w niebefpieczeńftwie żywotá fwego pływaiąc/ przyplynie do požądliwego portu fwoiego/ niżli on ktory cíchym wiatrem á fpokoynymi wodámi przyplynie. *RejPos* 50v.

Przen (12) :

a) *O życiu, zwykle w nawiązaniu do metafory życia ludzkiego jako niebezpiecznej podróży morskiej* (9) :

przyplynąć ku komu (1): GDyż miły panie tu pływaiąc prawie po frogich nawalnościami morskich tego doczelnego zywota [!] ynego portu niepragniemy iedno ku tobie przyplynąć iako ku panu fwemu *RejPs* 82v.

przyplynąć dokąd (7): káždy fie pláwić muśi do brzegu fwego á wiefz to Pan Bog gdzye przyplynie/ iefli nie będzye w opiece á ftraży Páná fwego *RejPos* 316v. *Cf* *przyplynąć skąd dokąd*, »przyplynąć do portu«.

przyplynąć skąd dokąd (1): iefliżeć tego Pan Bog dopomoże/ to [...] ízczeńliwie przyplyniefz s tych dziwnych burzek á nawálności mizernego fwiáthá thego/ do onego wdzięcznego wiernym zgotowánego kroleftwá wiecznego. *RejZwierc* 126v.

Zwroty: »do końca przyplynąć« (1): Pilnie fie trzebá uczyć człowiekowi cnemu. Iáko iuż ma do końca przez to morze płynąć [...] Do końca przyplynáwfszy łápác fie ízeliny. *RejZwierc* 120v.

»przyplynąć do portu« [*szyk zmienny*] (5): Bo ácz pływafz po tym morzu fwiátá burzliwego/ Iednák to wiedz íż zá łáfką Bogá wfzechmocnego. [...] przyplyniefz do portu wdzyęcznego *LubPs ktv*; *RejPos* 50; *RejZwierc* 120v, 126v; Bo zły mniéma/ że wfzytek iuż ná wieki ginie/ A dobry práwie w ten czás do portu przyplynie. *KochFrag* 51.

b) *O uczuciach* (1) :

W przeciwstawieniu: »przyplynąć ... zginąć« (1): Bo miłófcz z czáfem przyplynie A z czáfem też fama zginie *RejJóz* D4v.

c) *O lasce bożej* (1) : Lecż miłofyerdzye Pánfkie toć ná wyeki fłynye/ Tym ktorzy fye go boią/ hoynye tu przyplynye *LubPs* X4v.

d) *Aluzja do herbu* (1) : Aż y do náfzey Polfki ten Koráb przyplynął/ Który był wfzędzy zacny y tu niezle fłynął. *RejZwierc* [28²].

a. *Płynąc wplaw* (6) :

przyplynąć do kogo, do czego (4): w plaw do łodzi mufieliśmy niektorzy wćiekác: zginęło tám náfzych pięćdziefiát okrom Arálfory/ ledwie nas dwadźiefciá przyplynęło do okrętów. *BielKron* 454, 447; Piot [!] w morze fię puścił áby corychley do Páná przyplynął. *SkarŻyw* 599. *Cf* *Zwrot*.

przyplłynąć k komu (1): Przyfzliłmy ná drugi wyfep [...] przyplłynęło k nam do okrętow ofob kilká dziełiát/ niektorzy w pław niektorzy w korytach *BielKron* 447.

Zwrot: »przyplłynąć do brzegá« (1): Nálzy ie [*nieprzyjaciól*] ítrzelali iáko ptaki w wodźie/ wízákże ich o dwie ście przyplłynęło do brzegá *BielKron* 460.

»przyplłynąć wplław« (1): *BielKron* 447 cf *przyplłynąć k komu*.

a. *O zwierzętach wodnych* (2) : [*Arion, gdy nautowie chcieli go utopić i ograbić*] Począł gąść ofobliwie/ á Delphin przyplłynął/ Kiedy go wyrzucili/ ten go wnet ná fię wzyął. *RejZwierc* 119.

przyplłynąć k komu (1): A gdy przyfzli ku rzece Tygrim/ vmywał łobie Thobiafz nogi w rzece/ przyplłynęła k niemu wielká rybá/ chciała go poźrzyć *BielKron* 97v.

b. *Będąc unoszonym przez wodę [dokąd]* (3) : przyplłynęło ciało iego [*św. Bartłomieja*] pod wyfep Lipparym *BielKron* 144v; on łád [= *naczynie*] ktory był pufzczon z dziećięciem po morzu [...] aż pod niekthory kłaftor iednego piátku przyplłynął. *HistRzym* 33v.

Zwrot: »do brzegu przyplłynąć« (1): [*ciało św. Lucjana zostało wrzucone do morza; gdy wypłynęło na brzeg nie miało prawej ręki*] O tey ręce rozmáite było v Chrześcian rozumienie. [...] Drudzy mieniá iífz potym do brzegu przyplłynęła. *SkarŻyw* 47.

d. *O wodzie [którędy]* (1) : A gdy było ráno/ gdy mieli zwycyay offiáry offiarowác/ álic wody przyplłynęły [*aquae veniebant*] po drodze Edomfkiey/ y nápełnioná iefth ziemiá wodámi. *Leop* 4.Reg 3/20.

Synonim: przybić.

Formacje współrdzenne cf PLYNAĆ.

Cf **PRZYPLYNIENIE, PRZYPLYNIONY**